

Секція: Економіка та управління підприємствами.

Кубік В.Д.

старший викладач кафедри бухгалтерського обліку та аудиту

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, Україна

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Облікова політика підприємства в більшості випадків розглядається як категорія, що пов'язана переважно з організацією бухгалтерського обліку в підприємстві. Проте, досвід країн з розвиненими ринковими відносинами свідчить про те, що важливою складовою загального механізму управління господарською діяльністю підприємств є саме вірно сформована облікова політика. Тому доцільно підходити до облікової політики як до важливого елементу стратегії розвитку підприємства.

Облікова політика визначає ідеологію економіки підприємства на тривалій період, сприяє посиленню обліково-аналітичних функцій в управлінні підприємством, дає змогу оперативно реагувати на зміни, що відбуваються у виробничому процесі, ефективно пристосовувати виробничу систему до умов зовнішнього середовища, створює передумови для зниження економічних ризиків та успіхів в конкурентній боротьбі. Облікова політика поєднує обрані підприємством способи ведення обліку, що допускаються законодавчими і нормативними актами, визначає особливості здійснення в певному підприємстві групування та оцінки фактів господарської діяльності, погашення вартості активів, організації документообігу, інвентаризації, застосування рахунків бухгалтерського обліку, обробки інформації та інші способи й прийоми інформаційного забезпечення управління підприємством, тому можливо розцінювати облікову політику як облікову стратегію розвитку підприємства.

На практиці сформовані два основні варіанти формування облікової стратегії (що не виключає також проміжних форм): а) облікова стратегія, орієнтована на інтереси власників і акціонерів підприємства, яка передбачає максимальне розділення способів ведення бухгалтерського та податкового обліку; б) облікова стратегія, орієнтована на зниження трудомісткості обліку, яка передбачає максимальне зближення, гармонізацію способів ведення бухгалтерського та податкового обліку.

Ці варіанти облікової стратегії не позбавлені недоліків. Недоліками першого варіанту є велика трудомісткість ведення обліку, в результаті чого зростає кількість помилок, знижуються контрольні можливості обліку, що, в кінцевому рахунку, призводить до збільшення економічних санкцій з боку податкових органів і, як наслідок, до загального зниження ефективності функціонування господарюючого суб'єкта. Недоліком другого варіанту облікової стратегії є свідоме заниження адміністрацією фінансових результатів діяльності організації, оскільки найбільша гармонізація бухгалтерського та податкового обліку досягається при виборі «уповільнених» методів обліку. До того ж повної гармонізації бухгалтерського та податкового обліку практично неможливо досягти з огляду на те, що чинне законодавство України по багатьом елементам облікової політики не передбачає абсолютно ідентичних методів бухгалтерського та податкового обліку.

На нашу думку, облікову політику слід формувати таким чином, щоб вона сприяла ефективному функціонуванню господарюючого суб'єкта в довгостроковому періоді. Побудова облікової стратегії має передбачати вибір таких методів ведення обліку, які, з одного боку, забезпечували б інвестиційну привабливість підприємства та задовольняли інтереси власників, з іншого – не приводили б до великої трудомісткості облікових процедур. Встановлюючи способи і методи обліку окремих об'єктів і операцій у бухгалтерському обліку та обліку з метою оподаткування в різному їх поєднанні, адміністрація економічного суб'єкта може варіювати величину фінансових результатів діяльності. При цьому найбільший фінансовий результат у короткостроковому

періоді можливий при встановленні «уповільнених», консервативних способів ведення бухгалтерського обліку та прогресивних способів ведення обліку з метою оподаткування. Така облікова стратегія характерна для побудови облікової системи господарюючого суб'єкта при орієнтації адміністрації підприємства на інтереси його власників і акціонерів.

Однак, формуючи облікову політику, адміністрація підприємства може ставити перед собою також і інші цілі, не пов'язані з інтересами власників. У цих умовах облікова політика повинна формуватися таким чином, щоб забезпечити найменшу трудомісткість облікових процедур. Вибір облікової стратегії, орієнтованої на зниження трудомісткості обліку, обумовлений тим, що способи ведення бухгалтерського та обліку з метою оподаткування навіть за однорідними операціями не завжди збігаються. Тому при формуванні облікової політики, підприємство має встановлювати способи ведення обліку, виходячи зі співвідношення «ефективність/трудомісткість». Чим більше значення зазначеного співвідношення, тим більше встановлюваний метод обліку буде сприяти здійсненню контрольних функцій на підприємстві. Оцінка такого співвідношення може вироблятися як на основі використання математичних моделей, так і на підставі професійного судження працівників бухгалтерської служби та системи внутрішнього контролю підприємства.

Література:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. №996-XIV // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon1.rada.gov.ua
2. Житний П. Є. Роль облікової політики в системі інформаційного забезпечення управління фінансовими та промисловими структурами / П. Є. Житний // Підприємницька діяльність в Україні: проблеми розвитку та регулювання: Зб. мат. II Міжнар. наук.-практ. конф. 15-16 трав. 2008. – К.: МІБО КНЕУ, 2008. – С. 53-55.
3. Кулик В.А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку: Монографія. – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2014. – 373 с.